

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

พระสุนทร วอนไฉวัน¹

วันที่รับบทความ: 9 เมษายน 2566

วันแก้ไขบทความ: 22 พฤษภาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 24 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและปริมาณงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าขนาดอิทธิพลจากผลการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศ ที่สามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูล ThaiLis โดยผู้วิจัยใช้คำสำคัญในการสืบค้น คือ การสอนตามแนวพระพุทธศาสนา และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จำนวน 20 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และการคำนวณค่าขนาดอิทธิพลของการวิจัยใช้สูตรของ Glass, McGaw, and Smith (1981) และ Becker and Hedges (1984) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของขนาดอิทธิพลโดยใช้ Kruskal-Wallis H Test ผลการวิจัย พบว่า (1) ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สาขาหลักสูตรและการสอน รูปแบบอริยสัจ 4 ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มัธยมศึกษาตอนต้นที่นำมาทำการวิจัย ระยะเวลา 20 ชั่วโมง ที่ใช้ในการทดลอง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้แบบแผนวิจัยกลุ่มเดียววัดสองครั้ง เครื่องมือที่ใช้ทดลองเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้ค่าความเที่ยงตรงและอำนาจจำแนก สถิติพื้นฐานที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติในการทดสอบสมมุติฐาน คือ Dependent Samples *t* test และระดับนัยสำคัญที่ .01 และ (2) ผลการเปรียบเทียบค่าอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พบว่าค่าอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนามีแตกต่างกัน รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้ดีที่สุด คือ รูปแบบอริยสัจ 4 รองลงมา คือ รูปแบบไตรสิกขา

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย; การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา; ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ วัตถุประสงค์

ตำบลวังยาง อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร 47130, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: sounthone.vo63@snru.ac.th

Research Synthesis on Learning and Teaching Methods According to Buddhism Affecting 21st Century Essential Skills Using Meta-Analysis

Phra Sounthone Vonelayvanh¹

Received: April 9, 2023

Revised: May 22, 2023

Accepted: May 24, 2023

Abstract

This research article aims to analyze the nature and quantity of thesis research in public and private universities within the country a study on teaching and learning according to Buddhism that affects essential skills in the 21st century and to compare the differences in the size of influence from thesis research in public and private universities within the country to study about teaching and learning according to Buddhism that affects essential skills in the 21st century at the educational level. The sample used in the research was a thesis in public and private universities within the country. That can be searched from the ThaiLis database and 20 essential skills for the 21st century. The tools used in the research were research characteristics record form. And to calculate the effect size of the research, Glass, McGaw, and Smith (1981), and Becker and Hedges (1984)'s formula was used. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation. And compare the difference in effect sizes using Kruskal-Wallis H Test. The results showed that (1) the basic information of the research with the highest number was the field of curriculum and teaching. Four Noble Truths used in teaching and learning, lower secondary education used for research, 20 hours of time used in the experiment, Simple Random Sampling, the sample size was 30 people, using a single-group research pattern to measure twice, experimental tools are used as learning plans, use the learning achievement form to collect data, check instrument quality using precision and discrimination power, the basic statistics used are mean and standard deviation, the statistics for the hypothesis experiment were Dependent Samples *t* test and the significance level was .01. And (2) the comparison of the influence of teaching and learning according to Buddhism that affects essential skills in the 21st century found that the influence of teaching and learning according to Buddhism was statistically significant. at level .01, indicating that teaching and learning management model according to Buddhism is different. The form of teaching and learning according to Buddhism that affected the skills needed in the 21st century the most was the Four Noble Truths model, followed by the Threefold Training Model.

Keywords: Research Synthesis; Teaching and Learning According to Buddhism;
Skills Needed in the 21st Century

Type of Article: Research Article

---

¹Wat Somsri

Wang Yang, Phanna Nikhom, Sakon Nakhon 47130, Thailand

Corresponding Author Email: sounthone.vo63@snru.ac.th

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันมีการบูรณาการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การดึงเอาศักยภาพของผู้เรียนให้ออกมามากที่สุด ทั้งในเรื่องของกระบวนการคิด ที่คิดอย่างเป็นระบบ ความกล้าคิดกล้าทำ เพราะหากผู้เรียนมีศักยภาพด้านนี้ จะเป็นการกำหนดอนาคตและเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศ หรือเลี้ยงต่อความล้มเหลวในชีวิต ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจึงควรมุ่งให้ความสำคัญผู้เรียนในระดับนี้เพราะเป็นช่วงชั้นที่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องจากระดับประถมศึกษา และเสริมความแข็งแกร่งสู่ระดับอุดมศึกษาได้ เนื่องจากการศึกษาของบ้านเราได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงทำให้หน่วยงานทางการศึกษาตื่นตัว ปรับปรุงหลักสูตร และโครงสร้างผู้บริหารใหม่ (พระมหาปริญญา วรญาโณ (ทศช่วย), พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ และประยูรแสงใส, 2559, หน้า 119)

แต่เมื่อกระแสโลกมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเราก็ต้องยอมรับกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาผู้เรียนในสังคมไทย แต่ถ้าเรามองย้อนกลับไป เมื่อครั้งอดีตพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน แต่ก่อนโรงเรียนหรือสถานศึกษาเคยอยู่ในวัด พระภิกษุสงฆ์เป็นครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้คู่กับคุณธรรม พระภิกษุสงฆ์จึงมีกระบวนการพัฒนาให้แก่ผู้เรียนทั้งทางโลกและทางธรรม กระบวนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวพระพุทธศาสนาตามที่พระพุทธองค์ท่านได้บัญญัติไว้ เพื่อนำมาบูรณาการเข้ากับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ณ ยุคสมัยปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้ครูผู้สอนได้พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามสมรรถนะสำคัญทางด้านความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้สื่อเทคโนโลยี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตรงตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องและเหมาะสม (พระศักดิ์ดา ฉนุทโก (สุวรรณทา) และสมศักดิ์ บุญปู, 2558, หน้า 145)

ปัญหาการเรียนการสอนของไทยเราปัจจุบัน พอจะสรุปได้ว่า เกิดจากการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และเกิดจากผู้เรียนขาดการเอาใจใส่ต่อการเรียน ตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยจึงทำให้ผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพึงพอใจของครู ผู้ปกครอง และประเทศชาติอย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องตระหนัก การสอน คือ กรรมวิธีสำหรับเราให้ผู้เรียนเกิดความรู้ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ต่ำสุดถึงสูงสุดและรู้สัจจะระดับต่าง ๆ ตั้งแต่สมมติ สัจจะถึงอริยสัจจะเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางดี การสอนที่จะมีผลดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สติปัญญา และความเอาใจใส่ของผู้เรียน ความรู้ความสามารถและความเอาใจใส่ของครู และวิธีการสอนที่ดี

รูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติเป็นฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ระดับประถมศึกษาในสังคมไทยยุคปัจจุบันที่พัฒนาขึ้นเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับหลักพุทธธรรม ซึ่งได้แก่ หลักแห่งสติที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ หลักไตรสิกขา หลักกัลยาณมิตร หลักพรหมวิหาร 4 หลักอริยสัจ 4 หลักโยนิโสมนสิการ หลักสัทธรรม 3 หลักอิทธิบาท 4 และหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมเรียนรู้แก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเป็นองค์รวม โดยผู้สอนจัดสิ่งแวดล้อม (ปรโตโมหะ) ที่เป็นกัลยาณมิตร เอื้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านด้วยวิถีวัฒนธรรม แสวงปัญญา (กิตติชัย สุชาติโนบล, 2564, หน้า 46) รูปแบบการเรียนรู้เป็นวิธีการนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านพฤติกรรม ความคิดได้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูที่เข้าใจกระบวนการของการเรียนรู้แบบการประยุกต์และการเรียนรู้แบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นต้น แล้วจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน

ดังนั้น รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนามนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาที่น่าหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความเห็นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงของธรรมชาติ ตลอดจนพัฒนาตนจากผู้มีวิชาจนเป็นผู้มีความรู้ความจริงของโลก (วิชา) ด้วยการใช้ปฏิบัติตามหลักพระพุทธรธรรมจนสามารถลดละเลิกกิเลส ความยึดมั่นถือมั่นในขั้น 5 อันเป็นต้นเหตุของความทุกข์ทั้งปวงได้ก็จะพบความสุขและเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อโลกและมหาชนได้ การปฏิบัติสมาธิตามหลักอานาปานสติเป็นการทำให้จิตใจสงบราบเรียบ เหมาะสมกับการทำงาน ด้านปัญญาสามารถพัฒนาความคิดให้เจริญตามหลักโยนิโสมนสิการ โดยเฉพาะการคิดตามหลักอุปทกมน วิธี

คิดแบบอุปมาอุปไมย (แบบกุศลกาวนา) (พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีวิสุโทโร/ตันโห), พระครูสุธีคัมภีร์ญาณ, ประยูร แสงใส และวรางคณา รัชตะวรรณ, 2559, หน้า 41)

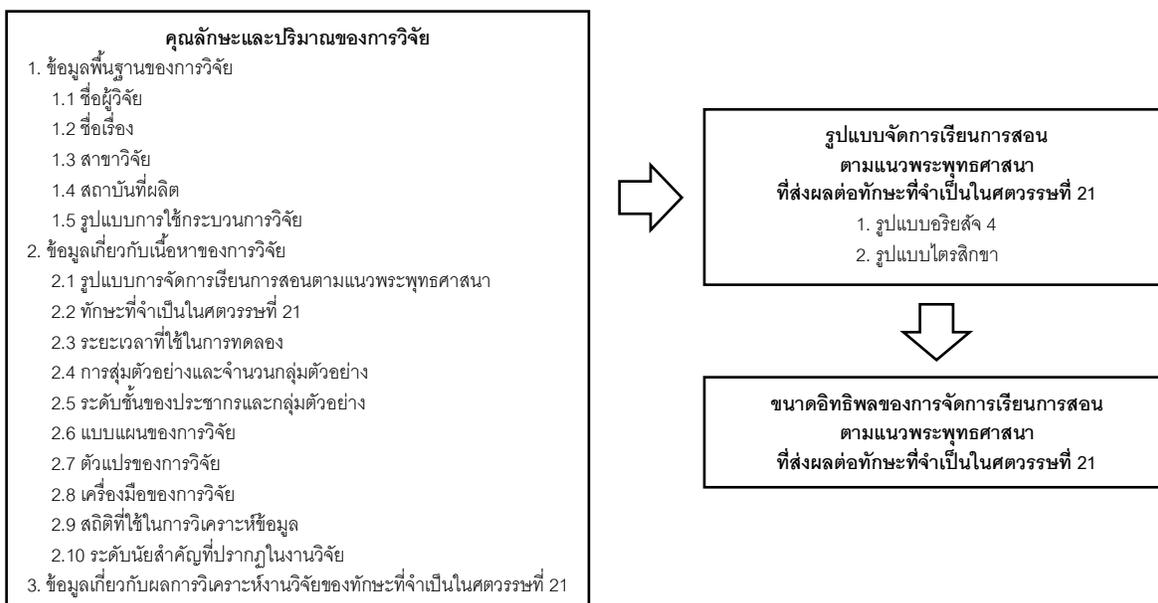
จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านมามีจำนวนที่มากขึ้น และมีข้อค้นพบที่หลากหลายซึ่งยังไม่มีผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการในการสร้างงานวิจัยและสังเคราะห์ข้อค้นพบให้ชัดเจนที่สามารถบอกได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้ดีที่สุดและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพอันก่อเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และได้แนวทางในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับอาจารย์และครูผู้สอนโดยการนำผลการวิจัยไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในบริบทของการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและปริมาณงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าขนาดอิทธิพลจากผลการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณจากงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศ จำนวน 20 เรื่อง ที่สามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูล ThaiLis มีเป้าหมายเพื่อให้บริการสืบค้นฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม ซึ่งเป็นเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยของอาจารย์ รวบรวมจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ในการเข้าใช้บริการนั้นจะต้องเข้าทำงานจากคอมพิวเตอร์ภายในห้องสมุดสมาชิก สามารถดูรายละเอียดห้องสมุดสมาชิก ได้จากทางเลือกมหาวิทยาลัย/สถาบัน ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่จัดเก็บเอกสารฉบับเต็มในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้โครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย โดยผู้วิจัยใช้คำสำคัญในการสืบค้น คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยหาเกณฑ์คุณสมบัติตามของเขตของงานวิจัยด้านเนื้อหาและทำการประเมินงานวิจัยด้วยแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้

(1) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จำนวน 20 เรื่อง

(2) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จะต้องเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

(3) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จะต้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่มีข้อมูลเพียงพอและมีการรายงานค่าสถิติที่จำเป็นสำหรับการแปลงค่าสถิติเหล่านั้นให้เป็นค่าดัชนีมาตรฐาน ซึ่งจะต้องระบุค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ หรือระบุค่าสถิติทดสอบ เช่น ค่าสถิติทดสอบ t test หรือค่าสถิติทดสอบ f test เป็นสถิติที่จำเป็นสำหรับการแปลงค่าเป็นค่าขนาดอิทธิพล (effect size)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้งานวิจัยที่ตรงตามคุณลักษณะงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยทำการอ่านงานวิจัยโดยละเอียด จากนั้นทำการบันทึกงานวิจัยลงแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และจัดเตรียมแฟ้มข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS Version 26 for Windows)

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS Version 26 for Windows) คำนวณสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะของงานวิจัย

2.2 เปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การคำนวณค่าขนาดอิทธิพลตามวิธีการคำนวณของ Glass, McGaw, and Smith (1981) และวิธีการของ Becker and Hedges (1984) และหาค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัย

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลกระทบต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณจากงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนภายในประเทศ จำนวน 20 เรื่อง ที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สาขาหลักสูตรและการสอน รูปแบบอริยสัจ 4 ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มัธยมศึกษาตอนต้นที่นำมาทำการวิจัย ระยะเวลา 20 ชั่วโมง ที่ใช้ในการทดลอง เลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้แบบแผนวิจัยกลุ่มเดียววัดสองครั้ง เครื่องมือที่ใช้ทดลองเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้ค่าความเที่ยงตรงและอำนาจจำแนก สถิติพื้นฐานที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติในการทดสอบสมมุติฐาน คือ Dependent Samples *t* test และระดับนัยสำคัญที่ .01

2. ผลการเปรียบเทียบค่าอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติทดสอบ Kruskal-Wallis H Test ได้แก่ รูปแบบอริยสัจ 4 และรูปแบบไตรสิกขา พบว่า ค่าอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่แตกต่างกัน และรูปแบบอริยสัจ 4 มีค่าอันดับเฉลี่ยเท่ากับ 35.0 รูปแบบไตรสิกขา มีค่าอันดับเฉลี่ยเท่ากับ 30.0 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้ดีที่สุด คือ รูปแบบอริยสัจ 4 รองลงมา คือ รูปแบบไตรสิกขา

การอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จำนวน 20 เรื่อง สรุปได้ว่า สาขาที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด เป็นงานวิจัยสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน เป็นสาขาวิชาที่ว่าด้วยการศึกษา วิจัย และปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาคิดค้นระบบการสอนและปฏิบัติการสอน การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการเผยแพร่แนวคิด แนวทาง ระบบ หลักปฏิบัติ นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561) รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด คือ รูปแบบตามหลักอริยสัจ 4 กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว สืบสาวไปหาสมุทัยที่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เมื่อรู้ถึงทุกข์และสมุทัยแล้วก็จะเข้าสู่กระบวนการกำหนดเป้าหมายในการพ้นจากทุกข์ ซึ่งก็คือ นิโรธ และสืบสาวไปถึงหนทางหรือวิธีการที่ทำให้พ้นทุกข์ที่เรียกว่ามรรค หลักอริยสัจ 4 นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะในการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ โดยทุกข์ คือ การรู้จักปัญหา สมุทัย คือ การรู้ที่มาของปัญหา นิโรธ คือ วิธีการแก้ไขปัญหา และมรรค คือ ผลลัพธ์จากการแก้ไข ปัญหา ส่วนระดับการศึกษาที่มีการทำวิจัยมากที่สุด คือ มัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ วิจัย คัดสรรสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาที่มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐาน ในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ (โรงเรียนสาธิตพัฒนา, 2566) ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองมากที่สุด คือ 20 ชั่วโมง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 30 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ การเลือกกลุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling--SRS) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยถือว่าทุก ๆ หน่วย หรือทุก ๆ สมาชิกในประชากรมีโอกาสจะถูกเลือกเท่า ๆ กัน การสุ่มวิธีนี้จะต้องมีรายชื่อประชากรทั้งหมดและมีการให้เลขกำกับ วิธีการอาจใช้วิธีการจับสลากโดยทำรายชื่อประชากรทั้งหมด หรือใช้ตารางเลขสุ่มโดยมีเลขกำกับหน่วยรายชื่อทั้งหมดของประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข, 2555) แบบแผนที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ ใช้แบบแผนวิจัยกลุ่มเดียววัดสองครั้ง (one-group pretest-posttest design) เป็นการศึกษาทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการวัดตัวแปรตามก่อนให้สิ่งทดลอง (pretest) ทำการวัดผลที่เกิดขึ้นในตัวแปรตาม (posttest) ผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลองได้ (อัชฌา สุวรรณกาญจน์, 2564) เครื่องมือที่ใช้ในการทำทดลอง คือ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญหลายประการเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้นั้นจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ วางแผน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ตามแผนการ จัดการเรียนรู้

ช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สร้างแนวทางการสอนที่เป็นขั้นตอน และตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (แผนการจัดการเรียนรู้, 2564) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ เป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลการวัดการเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้วว่าเกิดการเรียนรู้เท่าใด มีความสามารถชนิดใด โดยสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ในลักษณะต่าง ๆ และการวัดผลตามสภาพจริง เพื่อบอกถึงคุณภาพการศึกษา ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย (สำนักงาน กศน. จังหวัดสกลนคร, 2564) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ ความเที่ยงตรง และอำนาจจำแนก สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Dependent Samples *t* test ใช้เป็นสถิติในการทดสอบสมมุติฐานมากที่สุด และระดับนัยสำคัญที่ปรากฏในการวิจัยมากที่สุด คือ ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01

ข้อเสนอแนะ

1. จากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะรูปแบบที่ส่งผลต่อทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้น ในครั้งต่อไปควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตามแนวพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านทักษะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และศึกษาในระดับอาชีวศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2. การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และพัฒนางานวิจัยเป็นอันมาก จึงควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติเป็นฐานการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาในสังคมไทยยุคปัจจุบัน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(2), 40-53.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2561). *หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561)*. ค้นจาก <https://www.edu.chula.ac.th/sites/default/files/users/user29/Programs/c1.2.3%20ปริญญา%20มหาบัณฑิต%202561.pdf>
- แผนการจัดการเรียนรู้. (2564). ค้นจาก <http://aritbooks.nrru.ac.th/uploadfiles/books/2-2018-08-30-08-45-01.pdf>
- พระมหาปริญญา วรญาโณ (ทศช่วย), พระครูสุธีคัมภีร์ญาณ และประยูรแสงใส. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทัศน์*, 16(1), 114-123.
- พระศักดิ์ดา จนุทโก (สุวรรณทา) และสมศักดิ์ บุญปุ. (2558). กระบวนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 17(3), 144-153.
- พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีวิสุทโธ/ตันโห), พระครูสุธีคัมภีร์ญาณ, ประยูร แสงใส และวรางคณา รัชตะวรรณ. (2559). รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคามเขต 2. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 7(2), 36-50.
- โรงเรียนสาธิตพัฒนา. (2566). *ระดับการศึกษา*. ค้นจาก <https://www.satiipattana.ac.th/web/secondary1.php>

- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. (2555). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงาน กศน. จังหวัดสกลนคร. (2564). *รายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาแบบทดสอบย่อยออนไลน์ (Quiz Test) เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. ผู้แต่ง.
- อัชฌา สุวรรณกาญจน์. (2564). *เอกสารประกอบการอบรม การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย*. ค้นจาก <http://permboonlearningcenter.com/pdf/r2r/3.pdf>
- Becker, B. J., & Hedges, L. V. (1984). Meta-analysis of cognitive gender differences: A comment on an analysis by Rosenthal and Rubin. *Journal of Educational Psychology*, 76(4), 583-587.
- Glass, G. V., McGaw, B., & Smith, M. L. (1981). *Meta-analysis in social research*. Sage.